

Василь ДЕМ'ЯНИШИН

НА ВЕРШИНІ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

У жовтні 2011 р. свій шістдесятирічний ювілей відзначатиме відомий в Україні та за її межами вчений, економіст та педагог, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Михайло Іванович Крупка. Його наукові здобутки є вагомим внеском у становлення та розвиток сучасної вітчизняної фінансової науки.

Михайло Іванович Крупка народився 17 жовтня 1951 р. у с. Тучне Перемишлянського району Львівської області у селянській сім'ї. Батько Іван Григорович та мати Стефанія Михайлівна були хліборобами і працювали у місцевому колгоспі.

У 1966 р. Михайло Крупка закінчив місцеву сільську восьмирічну школу, після чого продовжив навчання у Перемишлянській середній школі. Отримавши атестат про середню освіту, у 1968 р. він вступив до Львівського технікуму радянської торгівлі за спеціальністю "бухгалтерський облік", який закінчив у 1970 р. із отриманням диплома з відзнакою.

Направлений на роботу бухгалтером Львівського міськкультпобутторгу, звідки й був призваний на військову службу в армію. Після демобілізації у 1972 р. повернувся на своє місце роботи, де трудився до вступу у вищий навчальний заклад.

З 1973 по 1978 рр. навчався на економічному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю "планування промисловості", який закінчив з відзнакою.

Свою трудову діяльність у вищій школі М. І. Крупка почав у 1978 р. на посаді інженера науково-дослідного сектору Львів-

ського державного університету. У 1979–1980 рр. працював асистентом кафедри фінансів, бухгалтерського обліку і статистики цього ж навчального закладу.

З 1981 по 1983 рр. навчався у цільовій аспірантурі Московського фінансового інституту, де під керівництвом відомого вченого, доктора економічних наук, професора М. С. Шумова написав й успішно захистив кандидатську дисертацію "Питання вдосконалення розподілу прибутку виробничих об'єднань" за спеціальністю "фінанси, грошовий обіг і кредит".

Після закінчення аспірантури кандидат економічних наук, а з 2003 р. – доктор економічних наук М. І. Крупка у 1983–1985 рр. працював асистентом, у 1985–1988 рр. – доцентом, у 1988–1993 рр. завідувачем кафедри фінансів, бухгалтерського обліку і статистики, у 1993–1998 рр. – завідувачем кафедри фінансів, кредиту і статистики, з 1998 р. – завідувачем кафедри фінансів і кредиту, а з 2003 р. – завідувачем кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка. Одночасно з лютого 2000 р. по березень 2004 р. був проректором з фінансово-економічних питань, а з березня 1993 р. по липень 2003 р. – директором

Інституту післядипломної освіти цього університету.

Учені звання доцента отримав у 1987 р., а професора – у 1998 р. У 2003 р. захистив докторську дисертацію на тему: “Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України”. Наукова робота була виконана на кафедрі фінансів, грошового обігу та кредиту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий консультант – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Остап Дмитрович Василик, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту цього ж університету. Офіційними опонентами виступали: доктор економічних наук, професор, академік УААН, заслужений діяч науки і техніки України Микола Якович Дем’яненко (Інститут аграрної економіки УААН, заступник директора інституту з наукової роботи, завідувач відділення фінансово-кредитної та податкової політики); доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Михайло Іванович Савлук (Українська фінансово-банківська школа, директор); доктор економічних наук Алла Михайлівна Соколовська (Науково-дослідний фінансовий інститут при Міністерстві фінансів України, завідувач відділення податкової політики та доходів). Провідною установою був Інститут економічного прогнозування НАН України, відділ проблем фінансового та бюджетного прогнозування (м. Київ).

За час роботи в університеті на різних посадах професор М. І. Крупка читав лекції для студентів різних форм навчання, слухачів Інституту післядипломної освіти, аспірантів з різних фінансових дисциплін на високому фаховому та науковому рівнях. Одночасно він здійснював наукове керівництво підготовкою дипломних, магістерських робіт зі спеціальностей “фінанси”, “оподаткування”.

Сфера наукових інтересів вченого дуже широка. Основну увагу він зосереджує на дослідженнях фінансових проблем, зокрема: теорії фінансів, напрямів реформування фінансової системи України в умовах глобалізації, удосконалення управління фінансами, фінансової політики, формування фінансово-кредитного механізму інноваційного розвитку економіки України, стратегії формування промислово-фінансових груп в Україні, фінансів суб’єктів господарювання, фінансового ринку, міжнародних фінансових відносин, бюджету і бюджетної політики держави, реформування податкової системи України.

Низка наукових розробок вченого присвячена проблемам грошового обігу, кредиту і кредитних відносин, функціонуванню фінансових посередників, удосконаленню міжнародних валютно-кредитних відносин. Михайло Іванович дійшов важливого висновку, що “...немає нічого важливішого для розуміння механізмів функціонування ринкової економіки, ніж чітке розуміння ролі грошей, які є необхідним інструментом. Не даремно гроші часто називають “мовою ринку”... Гроші є дуже важливими в економічній науці. Вони – дещо набагато більше, ніж пасивний компонент економічної системи, ніж простий інструмент, який сприяє роботі економіки. Якщо ж грошова система функціонує погано, то це може стати головною причиною різних коливань рівня виробництва, зайнятості й цін в економіці, спотворити розподіл ресурсів, зумовити інфляцію або депресію” [2, 9–10].

Новаторський підхід проф. М. І. Крупки до трактування сутності фінансів та їхньої ролі у суспільстві полягає в тому, що вчений розглядає фінанси як невичерпне джерело, яке живить кожну клітину економічної системи країни. На його думку, фінанси суспільства є динамічною категорією, яка, з одного боку, характеризується відповідно до реаль-

ного стану економіки і залежить від нього, а з іншого – активно впливає на всі соціально-економічні процеси у державі [15].

Серед наукових праць вченого більшість стосуються фінансової науки, розвивають її понятійно-категоріальний апарат, принципи, закономірності та методи пізнання. До основних монографій, підручників та навчальних посібників цього спрямування можна віднести: “Гроші та кредит: навч. посібник” [2]; “Гроші та кредит: підручник” [3]; “Банківські операції: навч. посібник” [8]; “Банківські операції: підручник” [9]; “Організація і нормативно-правове забезпечення фінансової діяльності підприємництва в Україні: навч. посібник” [11]; “Фінанси і підприємництво в Україні на межі тисячоліть: монографія” [13]; “Фінансово-економічні аспекти безпеки інноваційного підприємництва // Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники: монографія” [14]; “Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України: монографія” [15]; “Фінанси малого бізнесу: монографія” [20]; “Становлення доктрини фінансової системи України: монографія” [21]; “Фінанси в трансформаційній економіці України: навч. посібник” [22]; “Автоматизовані інформаційні системи у фінансах: навч. посібник” [23].

Професор М. І. Крупка також активно досліджує актуальні проблеми економічної теорії. Окремим аспектам цього напрямку економічної науки присвячено більше двох десятків наукових публікацій вченого, зокрема: “Влада. Банки. Бізнес: політекономія взаємодії і розвитку: монографія” [1]; “Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: навч. посібник” [6; 7]; “Основи економічної теорії: підручник” [12] та інші. Наукова цінність зроблених висновків та запропонованих положень полягає у тому, що вони пристосовані до українських реалій. Автор доводить, що ринкові та державні механіз-

ми у суспільстві не повинні протистояти між собою, а доповнювати один одного. Державна і приватна власність розглядаються як єдине ціле економічної системи [12].

Не залишились поза увагою М. І. Крупки проблеми економіки підприємств, бізнесу, бухгалтерського обліку й аудиту, державного регулювання економіки. Цим питанням присвячені десятки публікацій, зокрема: “Державне регулювання економіки: підручник” [4]; “Економіка: навч. посібн. для 10-11 класів” [5]; “Актуальні проблеми розвитку підприємництва в Україні: монографія” [10]; “Аграрна реформа і формування підприємницьких структур: монографія” [16]; “Основи інформаційних систем бухгалтерського обліку” [17]; “Анатомія малого бізнесу” [18]; “Мала приватизація” [19] та інші.

Отримані проф. М. І. Крупкою в процесі багаторічних досліджень наукові результати в сукупності спрямовані на вирішення важливої наукової проблеми – обґрунтування теоретико-методологічних і практичних засад становлення фінансово-кредитного механізму інноваційного розвитку економіки України та її системних ринкових перетворень. Головні наукові положення вченого полягають в обґрунтуванні низки теоретичних і практичних концептуальних узагальнень, які можна вважати вагомим внеском у розвиток вітчизняної фінансової науки.

По-перше, М. І. Крупка сформував сучасні теоретичні і практичні підходи до трактування “економічного зростання” через формування нового наукового напрямку – фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Він обґрунтував сутність інноваційної моделі та вперше запропонував авторське визначення фінансово-кредитного механізму інноваційного розвитку економіки, як сукупності методів і форм, інструментів та важелів з відповідним регулюванням і забезпеченням їхнього впливу на інновацій-

ний розвиток усіх сфер національної економіки. Заслуга вченого полягає у тому, що він уперше запропонував концепцію формування фінансово-кредитного механізму розвитку інноваційної економіки в Україні, яка ґрунтується на науковій методології дослідження трансформаційної економіки, а також на аналізі суперечностей і проблем інноваційної діяльності, пошуку і стимулюванні реалізації оптимальних напрямів і пріоритетів у межах наявних та очікуваних фінансових можливостей.

По-друге, у процесі глибокого аналізу теоретичних і практичних положень науковець виявив роль, завдання та цілі держави щодо відповідності її економічної і бюджетної політики рівню розвитку економічної системи, моделі інноваційного розвитку та інноваційної стратегії, а також доцільність її участі у підтримці та стимулюванні інноваційної сфери, з'ясував економічну роль підприємництва в умовах переходу економіки на інноваційний тип розвитку та визначив напрями застосування фінансово-кредитних інструментів для його державного регулювання. На основі дослідження інноваційних процесів в Україні обґрунтував необхідність формування фінансово-інноваційної моделі структурної перебудови економіки і прискорення темпів нарощення фінансових ресурсів, технологій та інноваційної інфраструктури, а також довів, що відсутність інноваційної структурної перебудови навіть за умов економічного зростання генеруватиме залежну національну економіку.

По-третє, М. І. Крупка уперше визначив передумови, переваги, недоліки та перспективи функціонування механізмів венчурного і протекціоністського фінансування реструктуризації національної економіки, обґрунтував доцільність зміни мотивації банків для стимулювання середньо- і довготермінового кредитування інноваційних проектів.

По-четверте, вчений доказав необхідність реформування кредитного механізму з метою стимулювання накопичення й акумуляції тимчасово вільних коштів та їхнє використання через систему банківських і спеціалізованих фінансово-кредитних небанківських установ для підтримки інноваційного підприємництва. Він детально аргументував, що ефективна підтримка пріоритетних видів економічної діяльності національної економіки можлива тільки за умови структурних змін у кредитній системі.

По-п'яте, науковець з'ясував необхідність подальшого підвищення рівня інтелектуального потенціалу держави – передумови можливостей її інноваційного розвитку, для чого запропонував здійснити докорінну зміну взаємодії держави, науки і ринку відповідно до тенденцій у світовій економіці та змін у структурі сукупного капіталу.

По-шосте, на підставі аналізу соціологічних обстежень професор М. І. Крупка виявив рівень впливу на розвиток інноваційного підприємництва коштів державного бюджету, податків, кредитів, амортизаційної політики, економічної безпеки та віртуальної економіки і запропонував шляхи посилення цього впливу через відповідні фінансово-економічні важелі у системі фінансово-кредитного механізму. Ним визначено і систематизовано причинно-наслідкові впливи системи оподаткування та податкової політики на розвиток малого інноваційного підприємництва та доведено, що реальний рівень податкового вилучення, репресивні механізми справляння податків спричинюють гальмування економічного зростання національної економіки.

По-сьоме, з позицій розбудови інноваційної економіки вчений вперше розкрив сутність фінансово-кредитного механізму економічної інтеграції України у світове господарство, виявив тенденції та шляхи її залучення до світового поділу праці за умов

глобалізації, проаналізував потоки вітчизняного фінансового капіталу та обґрунтував фінансово-кредитні важелі стимулювання зовнішньоторговельної діяльності українських підприємств, а також напрями та методи використання відповідних форм міжнародної фінансово-кредитної підтримки малих і середніх підприємств як важливих передумов для забезпечення економічного зростання.

По-восьме, науковець запропонував головні фінансово-інвестиційні складові становлення інноваційної економіки, зокрема: активізацію державного регулювання на програмно-цільовій основі з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів і вітчизняного науково-технічного потенціалу; розвиток фондового ринку та вдосконалення банківської системи; зміцнення приватної власності; оптимальне залучення іноземного капіталу та стимулювання пріоритетних видів економічної діяльності. Для фінансової теорії і практики велике значення має розроблений М. І. Крупкою комплекс важелів та інструментів фінансово-кредитного механізму регулювання грошового обігу, фінансування, інвестування та кредитування інноваційного підприємництва в Україні з метою забезпечення сталого економічного зростання, підтримування високого рівня зайнятості населення і на цих засадах поступового підвищення добробуту усіх громадян держави.

По-дев'яте, М. І. Крупка обґрунтував, що структурній перебудові економіки України може сприяти використання таких конкретних методів, важелів та інструментів фінансово-кредитного механізму реалізації інноваційної політики: спрямування 5% коштів бюджету України на фінансування і надання державних гарантій для реалізації інноваційних проектів; створення механізму реструктуризації і погашення заборгованості науково-дослідним організаціям з державного бюджету; визначення

в зарубіжних кредитних лініях квот для закупівлі обладнання з метою реалізації високоефективних інноваційних проектів під гарантії держави; запровадження нелінійної амортизації для іноземних інвесторів, які виробляють інноваційну продукцію за міжнародними комерційними контрактами; запровадження квот бюджетного фінансування малому підприємництву в інноваційній сфері в разі оголошення конкурсів на реалізацію інноваційних проектів; безоплатне або на пільгових умовах передання державного майна чи землі для створення інноваційних підприємств (головно в галузі освіти або малого і середнього бізнесу), а також наукової інфраструктури в регіонах; удосконалення конкурсної системи відбору інноваційних проектів і виконавців та збільшення частки реалізації в економіці швидкоокупних проектів; заснування регіональних венчурних інноваційних фондів; створення механізму коригування експортних мит і акцизів на інноваційну продукцію з метою її проникнення на зарубіжні ринки й отримання максимального експортного виторгу; кредитування з участю держави орієнтованих на експорт проектів освоєння високотехнологічної продукції; підвищення ставок мита на імпорту продукцію, аналогі якої виробляють вітчизняні підприємства; розробка законодавчо-правового забезпечення митного, податкового і соціального захисту національного інноваційного виробника від нерівноправної ринкової конкуренції з боку як українських, так і світових банківсько-фінансових олігархів і транснаціональних фінансово-промислових корпорацій; вжиття жорстких законодавчих заходів проти фінансових "пірамід", уведення дієвих грошових санкцій проти порушників процесів фінансово-грошового обігу; застосування за умови політичної стабільності та послаблення податкового тиску на інноваційне підприємництво об-

меженої грошової емісії для кредитування розвитку високоефективного виробництва наукомісткої продукції; надання коротко- і довготермінових кредитів кооперативам, фермерам для придбання добрив і нової техніки під заставу землі чи під гарантії інших кооператорів або фермерів; посилення використання лізингу нового обладнання і машин, прискорене формування науково-виробничих, виробничо-торгових і фінансових об'єднань, які орієнтують виробництво на вирішення стратегічних соціальних та економічних завдань; стимулювання інноваційного виробництва шляхом випуску акцій інвестиційними компаніями в разі реалізації ними конкретних інвестиційних проектів, які пройшли спеціальну експертизу; підвищення споживчого попиту завдяки суттєвому збільшенню оплати праці, передусім у науково-інноваційній сфері, досягнення частки оплати праці у ВВП не менше 30%; стабілізація цін на базові види продукції промислового та сільськогосподарського виробництва і наступне їхнє зниження з підвищенням ефективності виробництва на засадах інновацій.

Практичне значення одержаних наукових результатів полягає у поглибленні та подальшому розвитку фінансової теорії – розробці й утвердженні наукового напрямку: фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Особливе значення для фінансової науки й практики мають конкретні рекомендації вченого щодо стратегії і тактики розвитку та фінансування інноваційної сфери в Україні, а також пропозиції стосовно методів, важелів та інструментів фінансово-кредитного механізму реалізації державної інноваційної політики. Сформульовані науковцем висновки та розробки щодо вдосконалення фінансово-кредитного механізму реалізації державної інноваційної політики використано Комітетом Верховної Ради України з

питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села у процесі розробки Земельного кодексу України, іншими комітетами при розробці окремих законопроектів з фінансових питань, Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України, та іншими міністерствами й відомствами при розробці нормативних актів з фінансових питань, Фондом державного майна під час формування концепції державної, регіональних програм приватизації державного майна.

Результати наукових досліджень вченого можна успішно використати для визначення пріоритетів податкової, грошово-кредитної, структурно-інвестиційної політики держави, для розробки концепції регіональних програм соціально-економічного розвитку, а також політики підтримки малого підприємства в Україні та регіонах.

Загалом професор М. І. Крупка підготував і опублікував понад 200 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: 10 монографій, у тому числі – 2 одноосібно; 9 навчальних посібників; 4 підручники. Крім цього, він зробив більше 40 доповідей та виступів на міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових і науково-практичних конференціях.

Вчений здійснює наукове керівництво аспірантами і докторантами кафедри, зокрема підготував понад 20 кандидатів та докторів наук, виступав офіційним опонентом під час захисту десяти докторських та близько двадцяти кандидатських дисертацій, бере активну участь в атестації науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації, є експертом державної акредитаційної комісії вищих навчальних закладів України III-IV рівня акредитації.

30 квітня 2004 року Указом Президента України М. І. Крупці присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”. У 1998 р. за сумлінну багаторічну науково-

педагогічну працю нагороджений Грамотою Міністерства освіти України, у 2006 р. – пам'ятною медаллю Львівського національного університету “150 років від дня народження Івана Франка”, у 2011 р. – медаллю “350 років Львівського національного університету імені Івана Франка”. У 2008 р. М. І. Крупці присвоєно почесне звання “Заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка”.

Дослідницьку працю М. І. Крупка успішно поєднує з науково-організаційною та науково-громадською діяльністю. Він є членом спеціалізованої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій на економічному факультеті Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка та головою спеціалізованої вченої ради у Львівському національному університеті імені Івана Франка, членом редакційної колегії журналу “Регіональна економіка”, “Формування ринкової економіки в Україні”, “Вісника Львівського університету” (серія економічна), рецензентом понад 30 монографій, навчальних посібників та підручників з грифом МОН України.

У червні 2006 р. М. І. Крупка обраний членом ревізійної комісії Ради Львівського будинку вчених, членом державного агентства України з інвестицій та інновацій. З листопада 2010 р. він є депутатом Перемишлянської районної ради Львівської області, заступником голови постійної комісії з питань бюджету, фінансів, економіки, планування та розвитку територій.

Професор М. І. Крупка завжди бажаний гість будь-якого колективу. Він вміє спілкуватись зі студентами, підлеглими, керівниками, науковцями, практичними працівниками. Його стиль роботи заслуговує вивчення, схвалення та розповсюдження. Глибокі знання своєї справи, ерудованість, наполегливість, сумлінність, гуманність, гнучкість, морально-етичні якості дають

можливість вченому досягати поставленої мети, згуртувати навколо себе колектив. Беззаперечно, професор М. І. Крупка є визнаним лідером серед науковців і педагогічних працівників вищої школи, розробки якого зайняли свою гідну нішу у вітчизняній фінансовій науці.

Творчий потенціал М. І. Крупки є потужним. Незважаючи на те, що вчений нині знаходиться на вершині фінансової науки, у нього є багато цікавих намірів, планів і бажань, реалізація яких може принести багато користі суспільству. Тож бажаємо йому міцного здоров'я, сили духу, творчих злетів, натхнення та здійснення усіх добрих справ і задумів.

Література

1. *Влада. Банки. Бізнес: політекономія взаємодії і розвитку: Монографія / За ред. С. К. Реверчука. – К.: Атіка, 2002. – 320 с.*
2. *Гроші та кредит: Навч. посібник / За ред. д. е. н., професора М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 408 с.*
3. *Гроші та кредит: Підручник / За ред. д. е. н., професора М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 410 с.*
4. *Державне регулювання економіки / Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залоза З. – К.: Атіка, Ельга-Н, 2000. – 592 с.*
5. *Економіка: Навч. посібн. для 10-11 класів / За ред. З. Г. Ватаманюка, С. М. Панчишина. – К.: Либідь, 1999. – 384 с.*
6. *Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: Навч. посібник / За ред. З. Ватаманюка і С. Панчишина. – К.: Альтернативи, 2001. – 608 с.*
7. *Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: Навч. посібник / За ред. З. Г. Ватаманюка та С. М. Панчишина. – 2-ге вид., доп. – Львів: Інтереко, 1998. – 708 с.*
8. *Крупка М. І., Андрущак Є. М., Пайтра Н. Г. Банківські операції: навч. посібник / За ред. д. е. н.,*

професора М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 248 с.

9. Крупка М. І., Андрущак Є. М., Пайтра Н. Г. Банківські операції: Підручник / За ред. д. е. н., професора М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 250 с.

10. Крупка М. І., Береський Я. О., Реверчук С. К. Актуальні проблеми розвитку підприємництва в Україні. – Львів: Діалог, 1999. – 256 с.

11. Крупка М. І., Береський Я. О., Ковалюк О. М. Організація і нормативно-правове забезпечення фінансової діяльності підприємництва в Україні: Навч. посібник. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 392 с.

12. Крупка М. І., Островерх П. І., Реверчук С. К. Основи економічної теорії. – К.: Атіка, 2001. – 344 с.

13. Крупка М. І. Фінанси і підприємництво в Україні на межі тисячоліть. – Львів: Діалог, 1997. – 272 с.

14. Крупка М. І. Фінансово-економічні аспекти безпеки інноваційного підприємництва // Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники / За заг. ред. Я. Й. Малика. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 256 с.

15. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки Укра-

їни. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 608 с.

16. Михасюк І., Крупка М., Залога З. Аграрна реформа і формування підприємницьких структур. – Львів: Укр. технології, 1998. – 28 с.

17. Основи інформаційних систем бухгалтерського обліку / Юринець В. Є., Крупка М. І., Сажинець С. Й., Смаль З. В. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 258 с.

18. Реверчук С. К., Крупка М. І. Анатомія малого бізнесу. – Львів: Діалог, 1996. – 116 с.

19. Реверчук С. К., Кубай Н. Є., Крупка М. І. Мала приватизація. – Львів: Діалог, 1996. – 128 с.

20. Реверчук С. К., Крупка М. І. Фінанси малого бізнесу. – Львів: Діалог, 1996. – 96 с.

21. Становлення доктрини фінансової системи України: Монографія / За ред. С. І. Юрія, О. М. Десятнюк. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 192 с.

22. Фінанси в трансформаційній економіці України: Навч. посібник / За ред. д. е. н., професора М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 614 с.

23. Юринець В. Є., Крупка М. І., Юринець З. В. Автоматизовані інформаційні системи у фінансах: Навч. посібник. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 329 с.